

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЦЕНТР ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ІВАНА ФРАНКА

Альманах

Франкіана

Матеріали Науково-практичної конференції
«Іван Франко у XXI ст.: виклики та перспективи»,
присвячена 165-тій річниці від дня народження Івана Франка
та 105-ти річчю зі дня його смерті

Київ, 25 травня 2021 року

УДК 821.161.2:81:1:3Франко І.(082)
Ф83

Ф83

Альманах «Франкіана»: матеріали Науково-практичної конференції «Іван Франко у XXI ст.: виклики та перспективи», присвяченої 165-тій річниці від дня народження Івана Франка та 105-ти річчю зі дня його смерті (Київ, 25 травня 2021 року) / За заг. ред.: М. Мозер. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2021. – 214 с.

Збірник містить доповіді та повідомлення громадських діячів, науковців, працівників культури та освіти, що були проголошені 25 травня 2021 року на Науково-практичній конференції «Іван Франко у XXI ст.: виклики та перспективи», присвяченій 165-тій річниці від дня народження Івана Франка та 105-ти річчю зі дня його смерті.

УДК 821.161.2:81:1:3Франко І.(082)

© Мозер М., 2021, вступна стаття, загальна редакція
© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ “Київський університет”, 2021

ЗМІСТ

Майя Мозер

Вступна стаття «Центр вивчення творчої спадщини Івана Франка при філософському факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка».....	6
---	---

ПУБЛІЧНА СЕКЦІЯ

Ігор Гринів

Вітальне слово	17
----------------------	----

Євген Бистрицький

Іван Франко про дискурс ідентичності.....	19
---	----

Надія Гончаренко

Іван Франко в культурі пам'яті України: радянська спадщина, пострадянська трансформація, українське осмислення.....	33
---	----

Олександр Гудима

Три концепти Франкового дискурсу: СКАЛА, РОБІТНИК, МОЙСЕЙ	41
---	----

Ольга Нижник

Діяльність Міжнародного фонду Івана Франка.....	46
---	----

Роман Одрехівський

Іван Франко в образотворчому мистецтві	54
--	----

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА СЕКЦІЯ

Ольга Гураль

Іван Франко та Київ: історії створення та підготовки до відкриття експозиції	59
--	----

Наталія Мельник

Деякі аспекти музейної педагогіки у практичній діяльності Музею-оселі Франкової родини в Калуші	65
---	----

Володимир Студінський

Творча спадщина Івана Франка в контексті сучасних глобальних трансформацій: нове прочитання	73
---	----

Микита Сурнін

Іван Франко в українському кіно	77
---------------------------------------	----

ОСВІТНЯ СЕКЦІЯ

Ірина Головай

Тема російської інвазії у поезії Івана Франка 84

Майя Мозер

Причинки до державотворення
у педагогічних працях Івана Франка 91

Тетяна Шарова

Цифровізація освітнього простору:
вивчення творчості І. Франка 100

НАУКОВА СЕКЦІЯ

Наталія Биців

The significance of Ivan Franko's socio-philosophical views
for the development of Modern Ukrainian Society 109

Соломія Вівчар

Іван Франко і наддніпрянські українці 113

Христина Ворок

«В природі є порядок і гармонія всіх речей»
(художній світ Франкової казки «Як пан собі біди шукав»)..... 120

Микола Зимомря, Марія Якубовська

Естетика Франкового мислення як основа
інноваційної культурологічної парадигми сучасності 132

Алла Колесник

Натуралізм у творчості Івана Франка 1890-х – 1900-х років.... 138

Микола Легкий

До генези головного образу повісти Івана Франка
«Воа constrictor» (декілька гіпотез) 144

Олена Луцишин

Бібліографічні джерела Франкознавства 154

Олексій Лях-Породько

Феномен спортсмена Івана Франка у спогадах нащадків 162

Роман Офіцинський

Політична діяльність Івана Франка 167

Ярослав Петік

Бунт проти Бога в поемі Івана Франка «Смерть Каїна» 174

Людмила Підкуймуха

Мова львівської вулиці наприкінці ХІХ –
в першій половині ХХ ст. 180

Галина Сабат

Памяті франкознавця професора Михайла Шалати..... 187

Марина Франчук

«Лель і Полель» І. Франка і «Граф Монте-Крісто» А. Дюма:
інтерпретація романтичного мотиву захованих скарбів..... 191

Ростислав Чопик

Чому Мойсей? (ще одна причина Франкового звернення
до “вічного” образу) 196

Володимир Якубовський

Парадигма філософії права у творчості Івана Франка 203

Аліна Землянська

Функціонування релігійної лексики
в малій прозі Івана Франка 208

Тетяна Михайлівна Шарова

д. філол. н., професор кафедри суспільно-гуманітарних наук,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
(м. Мелітополь, Україна)
e-mail: Tanya_sharova@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-5846-6044>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ І. ФРАНКА

Анотація. У статті представлено огляд двох онлайн платформ, де представлені онлайн курси з вивчення творчості І. Франка (*Edera*, *Prometheus*). Вказано на те, що цифровізація освітнього простору сьогодні дозволяє без перешкод вивчати творчість будь-якого письменника в режимі онлайн. У науковому дослідженні подано аналіз двох онлайн курсів на платформі *Edera* «Лайфхаки з української літератури» та на ресурсі *Prometheus* «Осмислені й переосмислені».

Ключові слова: онлайн курси, електронний ресурс, онлайн платформа, освітній простір, І. Франко.

Abstract. The article presents an overview of two online platforms, which present online courses to study the work of Ivan Franko (*Edera*, *Prometheus*). It is pointed out that the digitalization of educational space today allows you to easily study the work of any writer online. The research presents an analysis of two online courses on the *Edera* platform «Lifehacks on Ukrainian literature» and on the *Prometheus* resource «Meaningful and rethought».

Keywords: online courses, electronic resource, online platform, educational space, I. Franko.

Освітній процес в закладах загальної освіти триває досить довгий період з вересня по травень. За цей час здобувачі освіти втомлюються, іноді, навіть, не виявляють бажання вчитись, отримувати нові знання, показувати гідний результат. Саме уп-

родовж навчального року на вчителя припадає активний період представлення інформації, яка стосується навчальної програми. Проявляти власну активність та творчість як з боку вчителя, так і зі сторони здобувачів освіти можна на уроках української літератури, коли вивчається та чи інша персоналія.

Відомо, що учні, студенти, вчителі та викладачі ще з дитинства знають творчість класиків української літератури Тараса Шевченка, Марко Вовчок, Ліну Костенко, Павла Тичину, Івана Франка, Максима Рильського та інших. Так, наприклад, вивчати творчість Івана Франка можна по-сучасному з використанням інформаційних технологій. Зрозуміло, що вивчення творчості Каменяра обумовлюється знаннями з його життя та творчої діяльності. Однак, отриманні знання можна накладати на сучасні методики та краще опановувати новими на сьогодні компетентностями. Вивчати творчість Івана Франка можна під час проходження масових відкритих онлайн курсів, коли здобувачі можуть долучитись до прослуховування відеолекцій, а потім, проходження тестового контролю як відтворення результатів отриманих знань.

Теоретичні аспекти та особливості масових відкритих онлайн курсів заклали англійські вчені, зокрема Д. Левін, Т. Фенвік, Н. Хард. В Україні питанням вивчення досвіду та використання масових відкритих онлайн курсів присвячено дослідження М. Теплої, Н. Сиротенко, Н. Тихомирова, В. Осецького, І. Татомира, С. Петренка, І. Примаченко та інших вчених. Так, наприклад, С. Петренко вказує на особливості масових відкритих онлайн-курсів, зокрема Університет онлайн, Prometheus, EdEra, Освіта-онлайн, EDUGET, ВУМ online, LINGVA SKILLS, Освітній Хаб міста Києва, Brainbasket та ін., акцентуючи увагу на їх перевагах та недоліках [3, с. 165]. В. Осецький, І. Татомир вказують на те, яку роль відіграють масові відкриті онлайн-курси в організації системи дистанційного навчання [2, с. 86]; М. Тепла представляє дослідження про сучасні тенденції розвитку масових відкритих онлайн курсів, наголошує на можливостях та досягненнях дистанційної освіти цілому [4, с. 82].

Нині бажано пропонувати здобувачам освіти українські платформи, де яскраво представлені постаті відомих письменників,

зокрема творчість Івана Франка. До таких україномовних ресурсів можна віднести платформу Edera та Prometheus. Переглядаючи на онлайн платформі Edera навчальні курси, можемо виокремити курс під назвою «Лайфхаки з української літератури» [1, с. 51].

Онлайн курс «Лайфхаки з української літератури» на платформі Edera містить п'ять розділів, які логічно розбиті за періодами в українській літературі. Після прослуховування відеолекцій з метою подальшого отримання сертифікатів необхідно пройти підсумковий тест, що свідчитиме про успішне засвоєння курсу.

Творчість Івана Франка представлена в розділі «Література XVIII-початку XX століття». У розрізі відеолекції Іван Франко поданий разом із Михайлом Коцюбинським. У відеолекції представлені відомі слова С. Єфремова, а також показано 50 томне видання Каменяря (рис. 1).

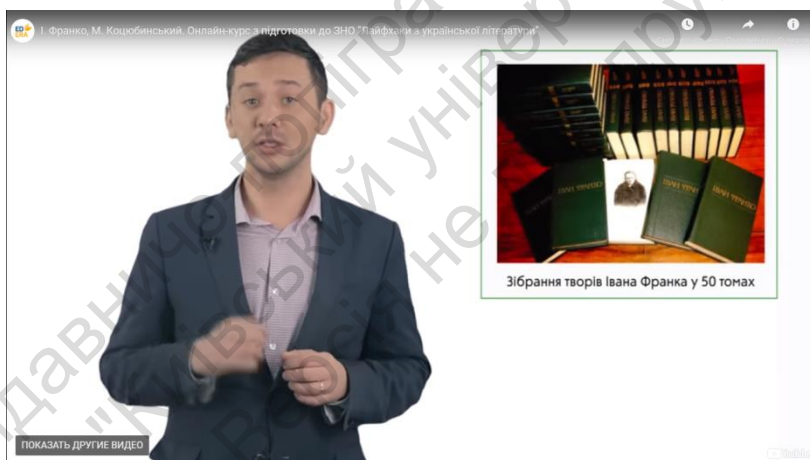

Рис. 1 Відеоматеріали за творчістю І.Франка на онлайн ресурсі Edera.

Корисним буде відеоматеріал для учнів 10 класу, оскільки на відеоматеріалах подано поезику твору Івана Франка «Гімн» (жанр, різновид лірики, підзаголовок, збірка, мотив твору, віршовий розмір). Паралельно диктор звертається до теоретичних основ, вказуючи при цьому значення терміну «гімн». Також представ-

лено аналіз поетичної збірки Івана Франка «Зів'яле листя». Розглянуть поетологічні аспекти твору «Чому являєшся мені у сні?», поеми «Мойсей» (рід, жанр, історія створення, тема, ідея, композиція). За допомогою представленої інформації, учні можуть детально розглянути особливості творчої діяльності Івана Франка, зануритись в атмосферу поезії та романтичного піднесення настрою (рис. 2).

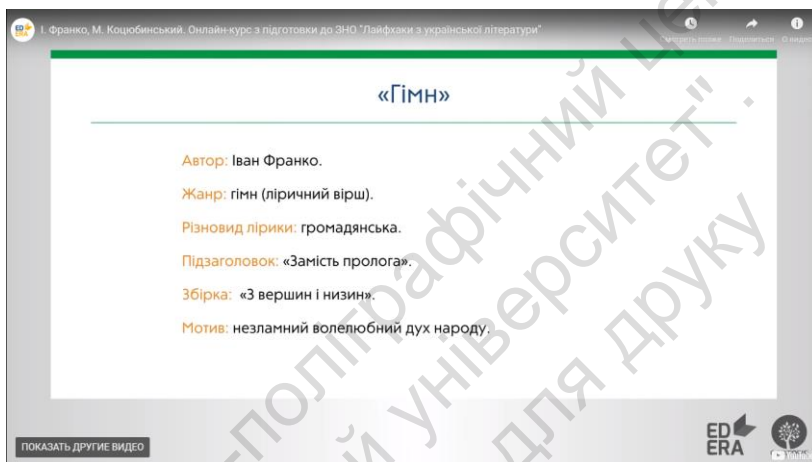

Рис. 2 Поетика художніх текстів І. Франка на онлайн-порталі Edera.

Після ознайомлення з відеоматеріалами цілком доречною буде робота над тестовими завданнями, де треба вказати правильну відповідь із запропонованих варіантів. Слід акцентувати увагу, що слухачі онлайн курсу не матимуть змогу проходити тест після кожної лекції. Розробники курсу подають підсумкові тести до кожного розділу. У нашому випадку творчість І. Франка представлена у розділі «Література XVIII-початку XX століття». Тому, давати відповіді на тестові питання можна буде за творчістю Т. Шевченка, П. Куліша, Панаса Мирного, І. Нечуя-Левицького, І. Карпенка-Карого, М. Коцюбинського та І. Франка. До вказаного розділу запропоновано розробниками 50 тестів, кожен із яких має одну правильну відповідь. У випадку, коли слухач мислить масштабно та хотів би висловити власну точку зору, йому треба

визначатись більш точно, оскільки перевірка тестових завдань здійснюється в автоматичному режимі. Для проходження тестів надається за кожним питанням лише одна спроба. Якщо слухач правильно поставив варіант відповіді на тестове завдання, то відповідь зарахується та буде відмічена зеленою лінією. Кількість правильних відповідей впливає на прогрес слухача, а у подальшому на успішне проходження онлайн курсу та отримання сертифікату (рис. 3).

The screenshot shows a digital test interface. On the left is a sidebar with a navigation menu. The main area contains two questions, 'Завдання 1' and 'Завдання 2'. Each question has a text prompt and a list of radio button options. The selected option for each question is highlighted with a colored bar (green for the first, red for the second). A 'ПОКАЗАТИ ВІДПОВІДЬ' button is visible between the questions. The interface also shows a progress indicator at the top right and a watermark for 'ВІСНИЧО-ОПІРАФІННИЙ ЦЕНТР' and 'Університет'.

Усна народна творчість.
Давня література.
Література кінця XVIII ст.

Література XVIII – початку ХХ століть

2.1 Т. Шевченко, П. Куліш
Лекційне запитання

2.2 І. Неучуй-Левицький, Панас Мирний, І. Карпенко-Карий
Лекційне запитання

2.3 І. Франко, М. Коцюбинський
Лекційне запитання

#ПроСлово

Аркуш учня

Підсумковий тест
Підсумковий тест

Література першої половини ХХ століття

Література ХХ століття

Література другої половини ХХ – ХХІ століть

Завдання 1
(1/1 роки)

Життєві злочинця, зображений на широкому суспільному тлі є у творі

✓

«Мойсей»

«Тіні забутих предків»

«Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

«Мартин Боруля»

«Кайдашева сім'я»

ПОКАЗАТИ ВІДПОВІДЬ

Ви використали 1 з 1 можливостей надіслати свої матеріали на розгляд

Завдання 2
(1 роки розв'язати)

Репліка «Нащо ж дворянство нам здається, коли воно горе принесе? Коли через нього ви хочете мене нещасною зробити, занепасти мій вік молодий!» належить

✗

Гелі Гудзь

Марієс Боруля

Лєс Череванівчє

Мотрі Кайдашчє

Рис. 3 Тестові питання до розділу.

Після проходження підсумкового тесту, де є питання за творчістю І. Франка, слід продовжити далі перегляд відеоматеріалів, у яких представлені інші персоналії української літератури. По завершенню вивчення онлайн курсу доречно проходження слухачами підсумкового іспиту. Слід акцентувати увагу на тому, що питання підсумкового тесту за розділами та питання підсумкового іспиту не повторюються.

Творчість І. Франка можна вивчати і на іншому онлайн ресурс – Prometheus. Користувачі самостійно, у вільний час можуть пройти онлайн курс під назвою «Осмилені й переосмилені», де відеолекції читають досвідчені літературознавці з відомими іменами: Олексій Сінченко, Ростислав Семків та Віра Агеєва. Усього

в розрізі курсу представлено огляд 10 тем, де розглядається творчість М. Гоголя, Лесі Українки, Тараса Шевченка, П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана, М. Хвильового, О. Кобилянської, І. Франка та О. Довженка (рис. 4).

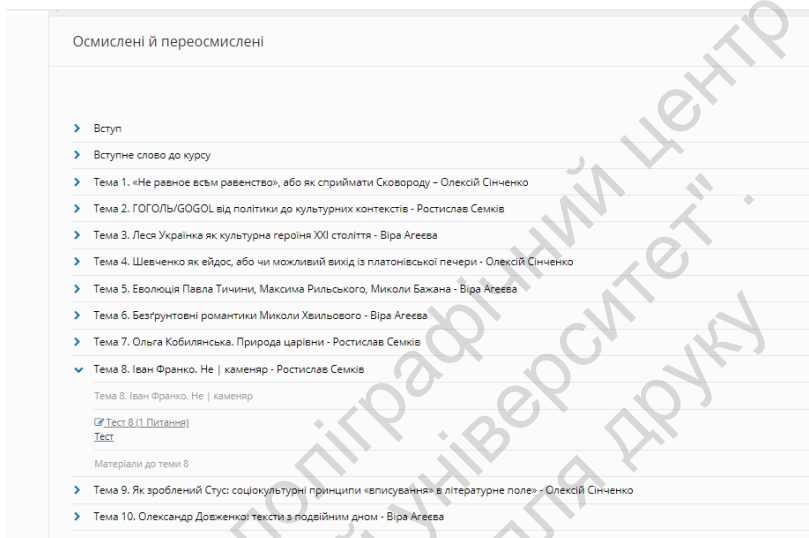

Рис. 4 Перелік тем на онлайн платформі Prometheus з курсу «Осмилені й переосмилені».

Під час представлення відеоматеріалу, слухачі можуть не просто ознайомитись із цікавою інформацією, а й долучитись до розуміння конкретної персоналії з сучасної рецепції відомих критиків, літературознавців України. Після перегляду відеоматеріалів, слухачам пропонується пройти тести. Так, наприклад, за творчістю І. Франка треба дати відповідь на 10 тестових питань, де правильною в кожному тесті є лише одна відповідь. Після проходження тестового контролю, слухач має змогу побачити правильні відповіді та власний прогрес на курсі [6, с. 81]. Серед цікавих питань щодо творчості Івана Франка слід навести такі: У якому місті існує Інститут франкознавства? Хто є автором/авторкою праці «Психодрама Івана Франка»? Хто з дослідників пише про модерністську роздвоєність Франка і деконструє його тексти? Яку рису можна вважати характерною для

Франка? Яка психоаналітична проблема розкривається в одній з поезій «Зів'ялого листя»? Зрозуміло, що для того, аби дати правильні відповіді на питання, треба не лише детально вивчити його життєпис, прочитати художні тексти, а й ознайомитись із критичними відгуками на творчість Каменяра (рис. 5).

1. У якому місті існує Інститут українства?

А. Київ

Б. Тернопіль

В. Львів

Г. Івано-Франківськ

2. Хто є автором/авторкою праці «Трагедія Івана Франка»?

А. Тамара Гундорова

Б. Богдан Тихолоз

В. Ярослав Грицак

Г. Юрій Кобилицький

3. Яке слово є ключовим для громадської діяльності, погляду Франка?

А. народ

Б. штука

В. ластун

Г. революція

Рис. 5. Тестовий контроль курсу «Осмилені й переосмилені» на платформі Prometheus.

Успішно складеними будуть завдання онлайн курсу за умови набирання мінімальної кількості балів, яка встановлена розробниками курсу. На різних онлайн-курсах такий пороговий відсоток може бути різним. Якщо взяти до уваги онлайн курс «Осмилені й переосмилені», то для отримання сертифікату достатньо набрати 61 % із 100 % (рис. 6).

Рис. 6. Прогрес на курсі «Осмилені й переосмилені».

Наявність у прогресі 61 % свідчить про успішність слухача на курсі Електронний сертифікат буде згенеровано автоматично та додано до електронного кабінету слухача, який зареєструвався на курс та успішно його пройшов. Сертифікат будь-якого курсу можна закачати на персональний комп'ютер, а далі, за потреби роздрукувати його [5, с. 138].

Проходячи масові відкриті онлайн курси на безкоштовних ресурсах, слухачі отримують багато цікавої, корисної інформації, яка може бути використана ними у подальшій їхній діяльності: в освітньому процесу, науковій роботі, інформаційному просторі. Інформація про письменників подається з позиції сучасного бачення, а, це означає, що вона є реально правдивою та корисною на будь-якому рівні. Пройшовши онлайн курси на платформі Edera «Лайфхаки з української літератури» та на ресурсі Prometheus «Осміслені й переосміслені» можна ознайомитись не лише з інформацією, яка стосується творчості І. Франка, а й долучитись до вивчення інших представників української літератури. Цифровізація освітнього простору в умовах пандемії COVID-19 розширює кордони здобувачам освіти, покращує їх компетентності, збагачує духовно. Це пояснюється тим, що слухачі курсів й режимі онлайн можуть вивчити творчість українських письменників та отримати сертифікат.

Список використаних джерел

1. Коваленко А.С., Шарова Т.М. Онлайн навчання на ВУМ: особливості та переваги. *Наука та освіта: досягнення та стратегії розвитку: тези доп. XXII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* (4 листопада 2019 р., м. Запоріжжя), 1. 2019. С. 51-56.

2. Осецький В., Татомир І. Роль масових відкритих онлайн-курсів у сучасному «освітньому ландшафті». *Економіка України*. 2017. № 12. С. 86-98.

3. Петренко С. Сутність та особливості українських платформ масових відкритих онлайн-курсів (МВОК). *Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне: РДГУ, 2020. Вип.11. Т. 2. С. 165-173.*

4. Тепла М. Масові відкриті онлайн-курси в Україні: сучасні тенденції розвитку, можливості та досягнення // *Матеріали II*

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Інновації в бізнес-освіті» (18 листопада 2016 р.). С. 82-84.

5. Шарова Т.М., Шаров С.В. Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця. Молодий вчений. №9.1 (61.1). 2018. С. 137-140.

6. Шарова Т.М. Фахова підготовка майбутніх вчителів української мови і літератури засобами масових онлайн-курсів на платформі Edera. Тренди в освіті: матеріали Міжнар. наук.-метод. семінару (21 березня 2019 р., м. Гомель). 2019. С. 81-86.